

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Jordánske hášimovské kráľovstvo

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Jordánska ekonomika ostáva aj v roku 2016 negatívne ovplyvňovaná udalosťami v susedných krajinách, najmä v Sýrii a v Iraku. Riešenia dopadov pretrvávajúcich kríz v okolitých krajinách majú priamy vplyv na jordánsku ekonomiku a ostávajú pre krajinu aj naďalej najväčšími výzvami.

Základné makroekonomické ukazovatele:

Aj napriek negatívne regionálnemu vývoju a jeho dopadom zaznamenala jordánska ekonomika za rok 2016 rast na úrovni 2,0 %. Čo sa týka inflácie (spotrebné ceny), rok 2016 zaznamenal defláciu na úrovni -0,5 %. Je to ovplyvnené slabým dopytom po tovaroch a službách, nízkymi cenami ropy a silným dolárom.

Nepodarilo sa stabilizovať konsolidáciu verejných financií (zvýšenie zadlženosti oproti roku 2015). Jordánskej ekonomike napomáha prílev lacnej pracovnej sily zo Sýrie, čo sa odráža najmä v sektore stavebníctva a poľnohospodárstva.

Jordánsko je dlhodobo zaťažené vysokým verejným dlhom, ktorý v roku 2016 narástol na 94,6 % HDP. Deficit dosiahol v roku 2016 úroveň 3,5 %. Predpokladá sa, že verejný dlh krajiny sa bude v najbližšom období, vzhľadom na nízku implementáciu konsolidačných opatrení, mierne prehlbovať.

Nezamestnanosť ostáva aj naďalej vážnym problémom krajiny. Jordánsko bojuje s **15,8 %** úrovňou nezamestnanosti (miera nezamestnanosti vo vekovej kategórii 15-24 rokov je viac ako **30,5 %**).

Jordánsko je krajina s malým nerastným bohatstvom a s iba 5 % obrábanej pôdy. Priemyselná základňa krajiny je veľmi úzka, priemysel sa na HDP podieľa 30 %, sektor služieb sa podieľa 65 % a poľnohospodárstvo 4,5 % podielom na ekonomike krajiny.

Základné indikátory	2013	2014	2015	2016
HDP (mld. USD)	33,59	35,82	37,52	38,27 x
Rast HDP (%)	2,8 %	3,1 %	2,4 %	2,0 %
HDP per capita v PPP (USD)	11 660	11 900	10 880	11 125
Miera inflácie	5,5 %	2,8 %	-0,9 %	-0,5 %
Miera nezamestnanosti (%)	12,6 %	12,3 %	13,6 %	15,8 %
Verejný dlh (% HDP)	85,7 %	87 %	91,1 %	94,6 %

Zdroj: World Bank , x- odhad

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Priemysel

Jordánska priemyselná základňa je značne úzka, na tvorbe HDP sa podieľa iba vo výške 29,6 %. Najvýznamnejšími priemyselnými odvetviami v krajine sú potravinársky priemysel, rafinérsky priemysel, chemický priemysel a energetický priemysel.

Jordánska ekonomika zaznamenala nárast priemyselnej výroby (1,4%) aj zvýšenie jej objemu a exportu priemyselnej výroby. Z tohto pohľadu exportu sú najdôležitejšími odvetviami odevný priemysel (20,2%) farmaceutický priemysel (10,68%), ťažba a spracovanie potaše a fosfátov (7%), ktoré sa vyvážajú vo veľkých množstvách, najmä do Ázie (India, Čína) a produkcia zeleniny a ovocia (6%). S ročnou produkciou fosfátov na úrovni viac ako 8,3 mil. ton v 2016 je Jordánsko piatym najväčším dodávateľom nespracovaných fosfátov na svete. Obidve odvetvia sú pod plnou kontrolou dvoch spoločností, Arab Potash Company a Jordan Phosphate Mines Company.

Jordánsko dováža najmä ropné a petrochemické produkty (18,6%), prepravné zariadenia, vozidlá (13,28%), stroje (9,98%), elektronické zariadenia (8,12%).

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska výroba sa na tvorbe HDP krajiny podieľa iba približne 4,2 %, pokles oproti roku 2015 dosiahol – 2,2 %. Hlavným problémom jordánskeho poľnohospodárstva je chronický nedostatok vody. Viac ako 90 % územia zaberajú púšte, obrábaných je iba 5-6 % pôdy, na zavlažovanie ktorej sa spotrebováva viac ako 70 % všetkej vody. Jordánske poľnohospodárstvo je sústredené v oblasti údolia rieky Jordán, kde priaznivé klimatické podmienky umožňujú pestovanie ovocia a zeleniny po celý rok.

Služby

Sektor služieb je najdôležitejší z pohľadu tvorby HDP, na ktorom sa podieľa približne 66,2 %. Jeho opornými odvetviami sú turizmus, obchod a sprostredkovanie, bankovníctvo a poisťovníctvo, súkromné školstvo, turistika, doprava a zdravotníctvo. V porovnaní s uplynulými rokmi zaznamenal rast v oblasti služieb mierny útlm. (Podľa Svetovej banky je Jordánsko v rebríčku na 5. mieste na svete v „lekárskej turistike“.) Ročne Jordánsko navštevuje okolo 7 mil. turistov (najmä z krajín Zálivu), príjmy z cestovného ruchu dosahujú výšky 2 – 3 mld. USD. Najatraktívnejšími turistickými destináciami sú letoviská v Aqabe a pri Mŕtvom mori.

Infraštruktúra

Cestná sieť s pevným povrchom v dĺžke cca 7 200 km je dostatočne hustá a na blízkovýchodné pomery aj relatívne kvalitná. Existujúce železnice (620 km), zvyšok niekdajšej Hidžázskej železnice, sú využívané minimálne, a v praxi sa obmedzujú na dopravu fosfátov do prístavu Aqaba pri Červenom mori. Novo sa však počíta s výstavbou železnice medzi Ammánom a Zarqou (cca 40 km severne od hlavného mesta), ktorá by mala vyriešiť nepriaznivú situáciu v osobnej doprave medzi týmito priemyselnými aglomeráciami. Jordánska vláda rovnako plánuje železnične prepojiť sever krajiny s juhom (Sýria a Saudská Arábia).

Červenomorský prístav Aqaba má v jordánskom dopravnom sektore kľúčovú úlohu, pretože je to jediný prístup k moru. Jeho význam spočíva predovšetkým vo funkcii prekladiska tovaru smerujúceho do ďalších krajín v regióne.

V krajine sú medzinárodné letiská v Ammáne a v Aqabe. Došlo k reštrukturalizácii zadlženej národnej leteckej spoločnosti Royal Jordanian. V roku 2013 bolo dané do prevádzky najväčšie medzinárodné letisko v Jordánsku – Queen Alia International Airport.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch:

Jordánsko je členom OSN a špecializovaných agentúr (FAO, IAEA, WHO), Svetovej banky a Medzinárodného menového fondu, Organizácie islamskej konferencie, Ligy arabských štátov, Hnutia nezúčastnených. Od roku 2000 je členom Svetovej obchodnej organizácie.

Zoznam medzinárodných organizácií, ktorých je Jordánsko členom:

ABEDA, ACC, AFESD, AL, AMF, CAEU, CCC, ESCWA, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFCTU, IFRCS, ILO, IMF, IMO, Intelsat, Interpol, IOC, IOM, ISO, ITU, NAM, OIC, OSCE, PCA, UN, UNAVEM III, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNMBIH, UNMOT, UNOMIG, UNPREDEP, UNRWA, UNTAES, UPU, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WT a BR OSN (od 01.01.2014)

Účasť Jordánska na mnohostranných zmluvách a dohodách

Asociačná (v zmysle vyššej formy spolupráce) dohoda s EÚ (v účinnosti od mája 2002)

Dohoda o uľahčení pohybu tovaru medzi arabskými krajinami (1998)

Zmluva o voľnom obchode s krajinami EFTA – Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko (2001)

Agadírská dohoda o voľnom obchode (2004) podpísaná Jordánskom, Marokom, Egyptom a Tuniskom v rámci úsilia týchto krajín o vytvorenie subregionálnej zóny voľného obchodu.

Vzťahy s EÚ:

EÚ – Jordánska AA (Asociačná dohoda) vstúpila do platnosti 01. 05. 2002, poskytuje komplexný rámec pre ekonomickú, politickú a sociálnu dimenziu partnerstvu EÚ s Jordánskom.

V rámci dohody Relaxing rules of origin Agreement bola poskytnutá možnosť exportovať svoje tovary do EÚ 18 priemyselným zónam, v ktorých podniká 1 561 firiem.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Dane z príjmov vymedzuje zákon č.57/1985 v novelizovanom znení z roku 2001, ktoré prinieslo celý rad úľav pre investorov a zníženie daní pre firmy.

Firmy sú zdaňované na základe zdaňovacieho príjmu po odpočítaní všetkých nákladov a odpočítateľných položiek. Za náklady sa považujú tie položky, ktoré vznikli na vytvorenie hrubého zisku v danom období.

Miestne a zahraničné firmy platia daň zo zisku vytvoreného v Jordánsku. Pre jednotlivé odvetvia sú stanovené nasledovné sadzby:

- 15% priemysel, ťažba, hotely, nemocnice, doprava, stavebné kontrakty
- 35% finančné a poisťovacie inštitúcie
- 25% ostatné firmy

Príjmy jednotlivcov podliehajú dani z príjmov. Výpočet sa odlišuje u pracovníkov miestnych a zahraničných firiem a u súkromného a štátneho sektora.

Mzdy a platy cudzincov v zahraničných firmách registrovaných v Jordánsku, sú oslobodené od dane z príjmu. V štátnom sektore je 50% miezd a plátov oslobodených od dane. V súkromnom sektore je oslobodených 50% prvých 12 tis. JD miezd a daní a potom 25% z každého ďalšieho dinára.

Zamestnávateľia pliaci platy, mzdy, prídavky a iné odmeny musia odpočítat' daň a každý mesiac ich zasielať na daňový úrad.

Daňové priznanie sa predkladá do 4 mesiacov po skočení fiškálneho roka. Platitelia, ktorí zaplatia daňové vyrovnanie v prvom mesiaci po skončení zdaňovacieho obdobia, zaplatia z celkovej čiastky o 6% menej, v druhom a tret'om mesiaci o 4% a 2% menej.

Daň na sociálne služby vo výške 10% musí zaplatiť každý daňovník.

Základná sadzba DPH je v súčasnosti 16 %. Oslobodené sú iba niektoré tovary a služby cestovných kancelárií.

Oslobodené od daní z príjmov a na sociálne služby po dobu 10 rokov v rozmedzí 25 - 75%, sú existujúce projekty alebo ich rozšírenie v priemysle, pôdohospodárstve, hotelierstve, nemocníc, námornej doprave a železníc.

Exportné a pôdohospodárske projekty sú úplne oslobodené od dane z príjmov.

Vyššie uvedený systém znamená najnižšie zrovnateľné sadzby v regióne BV.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Jordánska vláda nemá osobitný proexportný program, ale realizuje ho formou zakladania špeciálnych zón na podporu exportu. V Jordánsku existuje niekoľko bezcolných zón (FZ), zriadených v záujme podpory vývozne orientovaného priemyslu a tranzitného obchodu. FZ sú štátne – Aqaba, Zarka, Sahab, Queen Alia Int. Airport a súkromné – Aqaba, Qweira, Sheidieh. Tovar v nich je oslobodený od obvyklých poplatkov a narába sa s ním ako s tovarom mimo územia Jordánska. Zahraničné a miestne firmy vo FZ požívajú nasledovné výhody:

- oslobodenie výnosov od daní z príjmov a sociálnych služieb po dobu 12 rokov od zahájenia prác;
- mzdy nejordánskych zamestnancov nepodliehajú daniam z príjmov a sociálnych služieb;
- tovar dovážaný do FZ nepodlieha clu, dovozným poplatkom a predajnej dani; vyvážený tovar je oslobodený od všetkých daní a poplatkov;
- budovy vo FZ nepodliehajú povoľovacím poplatkom a dani z nehnuteľnosti;
- investovaný kapitál a zisk môže byť voľne repatriovaný;
- cudzia mena môže byť voľne transferovaná.

c) Verejné obstarávanie

Nákupy štátneho sektora sa uskutočňujú prostredníctvom Všeobecnej správy dodávok, ktorá je ústrednou nákupnou agentúrou jordánskej vlády. Táto inštitúcia nakupuje prostredníctvom verejných súťaží. Zahraničný dodávateľ nemôže predkladať ponuky priamo, ale musí jednať prostredníctvom miestneho agenta. Táto podmienka sa netýka tendrov, ktoré sú financované zahraničnými finančnými zdrojmi /Svetová banka, Európska investičná banka a pod./.

Pokiaľ nejde o jednoduchý nákup tovaru, verejné zákazky sú vyhlasované príslušným ministerstvom, alebo príslušnou štátnou firmou. Základné informácie o tendroch sú spravidla publikované v dennej tlači. Lehota pre zakúpenie tendrových podmienok, ktoré je možné získať jedine v mene konkrétnej firmy, býva 2 - 3 týždne po zverejnení informácie. Cena na zakúpenie tendrových podmienok sa pohybuje zhruba okolo jednej tisíciny z predpokladanej hodnoty tendru. Obvyklý termín na predloženie ponúk je 1 mesiac od vyhlásenia tendra. Ponuky sa predkladajú v anglickom jazyku. Častou podmienkou, najmä pri stavebných prácach, je zapojenie

sa miestnej firmy do spoločného podniku. O výsledkoch tendra rozhoduje komisia vedená ministrom alebo jeho zástupcom. Pri investičných tendroch je bežná prehliadka lokality.

Pre slovenské spoločnosti, ktoré majú záujem participovať na vládnych tendroch, odporúča ZÚ SR návštevu webovej stránky úradu pre www.gtd.gov.jo národné tendre, kde sa pravidelne zverejňujú aktuálne informácie k štátnym a strategickým zákazkám.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Jordánska vláda podporuje zahraničné a súkromné investície a snaží sa sprehľadniť pravidlá, obmedziť byrokráciu a vytvoriť celkovo priaznivú klímu. S cieľom podporiť medzinárodnú propagáciu investičných príležitostí, vytvoriť väzby medzi domácimi a zahraničnými firmami a pomôcť investorom, aktivity vyvíja **Jordan Investment Board**. www.jordaninvestment.com
V roku 2016 dosiahli FDI hodnotu ca. 1,25 mld. EUR, čo je o 3,8 % menej ako v roku 2015.

b) Energetická politika krajiny

V porovnaní okolitými krajinami má Jordánsko len zanedbateľné prírodné zdroje. Krajina v súčasnosti dováža 96% svojich energetických potrieb, na čo krajina vynakladá takmer 40% svojho rozpočtu. Na svojom území má krajina odhadované zásoby nerastných surovín na úrovni 1 mil. barelov ropy a niečo vyše 5,66 mil. m³ zásob zemného plynu. Súčasná domáca produkcia ropy a zemného plynu dokáže uspokojiť len 2% svojich potrieb.

Veľký potenciál na navýšenie zásob nerastných surovín má ťažba ropy z bridlicových zásob. V júni 2014 podpísala jordánska vláda projekt na výstavbu 470 MW elektrárne využívajúcej bridlicovú ťažbu ropy s estónskou spoločnosťou Enefit. Krajina plánuje do roku 2017 výstavbu prvej elektrárne produkujúcej energiu z bridlicových zdrojov a do roku 2020 plánuje týmto spôsobom pokryť 14% domácej spotreby elektrickej energie. V súčasnosti, predstavujú zatiaľ nevyužitú zásoby ropy z bridlic na území Jordánska okolo 40 mld. ton, štvrté najväčšie na svete.

Jordánsko v roku 2016 zintenzívnilo svoju snahu o zabezpečenie svojich energetických potrieb, vzhľadom na vysoké náklady na ich pokrytie. Krajina sa, v rámci stratégie svojej energetickej bezpečnosti, snaží o ropovodné prepojenie medzi irackou Basrou a jordánskym prístavným mestom Aqaba na pobreží Červeného mora, ktorý by po dokončení mal distribuovať do 1 mil. barelov ropy denne, pričom viac ako 100 tis. barelov denne by malo byť k dispozícii pre potreby Jordánska, čo v súčasnosti predstavuje denné potreby krajiny. Arabský plynovod prechádzajúci cez územie Jordánska z Egypta bol v minulosti základným zdrojom zemného plynu v krajine. Výsledkom destabilizácie regiónu v dôsledku arabskej jari sa však jeho import dramaticky znížil.

Krajina začala v roku 2016 rozsiahle investovať do projektov na výstavbu solárnych elektrární.

Jordánsko taktiež plánuje výstavbu jadrovej elektrárne, pričom podpísalo kontrakt s ruskou spoločnosťou Rosatom. V tejto súvislosti problematickým ostáva konkretizovanie presnej polohy budúcej jadrovej elektrárne

Dominantné postavenie v energetickom sektore zaujíma National Electric Power Company (NEPCO), štátny podnik, ktorý vyrába takmer všetku (94 %) jordánsku elektrinu. Najväčšie

elektrárne sa nachádzajú v Zarqá (kapacita 400 MW) a v Aqabe (650 MW). Ročný nárast spotreby elektrickej energie sa pohybuje na úrovni 10% už niekoľko rokov.

Z dôvodu nedostatku energonosičov sa JO orientuje na výstavbu solárnych elektrární. V súčasnosti sú vo výstavbe:

- Shamsuna Power Company : 10 MW solar PV plant;
- Falcon Ma`an for Solar Energy: 23.1 MW solar PV plant;
- Arabia One for Clean Energy Investments: 11 MW solar PV plant;
- Al Ward Al Joury for Energy Generation: 11 MW solar PV plant;
- Al Zahrat Al Salam for Energy Generation: 11 MW solar PV plant;
- Al Zanbaq for Energy Generation: 11 MW solar PV plant.

V Jordánsku pracujú nasledovné elektrárne:

Typ elektrárne	Počet	Výkon/rok	Percentuálny podiel na výrobe
Tepelná elektrárne – nafta	4	160 MW	4,2 %
Tepelná elektrárne – zemný plyn	6	2312 MW	61,8 %
Vodné elektrárne	2	12 MW	0,3 %
Tepelná elektrárne – para	4	1013 MW	27,1 %
Veterné elektrárne	2	1,4 MW	0,03 %
Bio gas elektrárne	1	4 MW	0,1 %
Iné	/	235,6 MW	6,3 %
Celkovo:	/	3738 MW	
Dopyt Jordánska (2014)		2975 MW	79,6 %

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Pre dovoz a vývoz je potrebná dovozná licencia, pokiaľ nie je tovar, alebo dovozca/vývozca z tohto pravidla vyňatý platnými zákonmi, nariadeniami alebo zmluvami, ktoré Jordánsko uzavrelo. Vláda môže plne, alebo čiastočne vyhradiť dovoz alebo vývoz ktoréhokoľvek tovaru určitému ministerstvu, verejnej spoločnosti alebo špecializovanej inštitúcii. Vláda tiež môže požadovať predbežný súhlas s dovozom alebo vývozom určitého tovaru, alebo jeho vývoz/dovoz úplne zakázať.

Všetok dovážaný tovar podlieha clo podľa stanovených taríf a ďalším poplatkom. Vyňatý je tovar určený na základe colného zákona, zákona o podpore investícií, koncesií alebo medzinárodných zmlúv.

Bežné colné sadzby sú 5, 10, 15, 20 a 30 %; v prípade tabakových a alkoholických výrobkov sa sadzby pohybujú v rozmedzí 50 až 180 %.

Spolu s clom sa ďalej ako jeden poplatok vyberá:

- DPH (16 %);
- dovozné dane a poplatky (21%), ktoré o i. zahrňujú 5% poplatok za dovoznú licenciu, 6% jednotné ďalšie clo, 6% univerzitné a municipálne poplatky, 3% ďalšia daň, 1% poplatok na obchodné centrá.

Doklady požadované pre dovoz sú:

- osvedčenie o pôvode, vydané príslušnou inštitúciou v krajine vývozcú;

- faktúra, overená jordánskym zastupiteľským úradom v krajine vydania; ak tam nie je zastupiteľský úrad, tak miestnou obchodnou komorou;
- konosament;
- pri tranzitujúcom tovare colná deklarácia vydaná susednou krajinou.

Kúpna cena a pôvod tovaru musia byť uvedené na faktúrach a všetkých ďalších dokumentoch spolu s dopravným, poistením a ďalšími nákladmi. Na všetkých faktúrach musí byť popis dovážaného tovaru v arabskom jazyku. Colníci často neprijímajú hodnotu dovážaného tovaru, ako je uvedená na faktúre, a stanovujú jeho cenu pre colné riadenie vlastným odhadom.

Miestny dovozca musí predložiť dovoznú licenciu. Jej nepredloženie môže byť pokutované až 10% (5% poplatok za licenciu, 5% pokuta). Za nepredloženie certifikátu o pôvode a faktúry sa môže vyberať pokuta 2%. Uvedenie iného než skutočného množstva tovaru na faktúre môže byť pokladané za pašovanie, trestané až trojnásobkom hodnoty cla.

Kontrola vývozu je v pôsobnosti Ministerstva financií - správy ciel a Ministerstva priemyslu a obchodu JHK. Vývoznú povolenie nie je potrebné k vývozu jordánskych výrobkov, tranzitujúceho tovaru, tovaru zo zón voľného obchodu, tovaru dočasne dovezeného alebo k reexportu.

Dovoz niektorých druhov tovaru, ako sú potraviny, poľnohospodárske produkty, satelitné antény a telefónne zariadenia, je podmienený zvláštnym povolením. Vydáva ich príslušné ministerstvo alebo iný orgán. Napríklad Správa telekomunikácií udeľuje povolenie pre dovoz satelitných antén a telefónneho zariadenia, Správa civilnej obrany povolenie pre hasiace zariadenia. Pri potravinách sa vyžaduje laboratórna správa. Výbor ammánskej a aqabskej colnej správy musí vydať oprávnenie k laboratórnemu testovaniu.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Pre jordánsky zahraničný obchod je typická dlhoročná výrazná pasívna obchodná bilancia. Celkový objem zahraničného obchodu Jordánska dosiahol v roku 2016 hodnotu 19,994 mld. EUR.

Krajina exportovala tovary s služby v objeme 4,893 mld. EUR. Do Jordánska boli za rok 2016 dovezené tovary a služby v hodnote 15,101 mld. EUR.

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu

Hlavné exportné komodity Jordánska sú tradične odevy, hnojivá, fosfáty, potaš, zelenina, farmaceutické výrobky.

Hlavné dovozné komodity zase ropa, stroje a zariadenia, dopravné zariadenia, oceľ, potraviny.

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

Jordánsky export je smerovaný hlavne do USA /25,2 %/, Saudskej Arábie /14,2 %/Indie /8,4 %, Iraku /6,8%/. Hlavní dovozní partneri Jordánska sú EÚ / 24,4 %/, Čína /14,0 %/, Saudská Arábia /11,8 %/.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR

Obchodná výmena medzi SR a Jordánskom 2009 - 2016 (tis. EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vývoz	3 412	3 719	5 159	28 488	20 293	13 169	30 368
Dovoz	2 112	1 868	1 602	1 551	2 018	2 549	1 509
Obrat	5 524	5 587	6 761	30 039	20 311	15 718	31 877
Bilancia	1 300	1 851	3 557	26 937	18 275	10 620	28 859

Hlavné komodity vyvážané zo SR

- cestné vozidlá (81,5 %)
- stroje a zariadenia všeobecne používané v priemysle, elektrické stroje a zariadenia (5,0 %)
- korok a drevo, rôzne výrobky zo železa a ocele, papier a lepenka

Hlavné komodity dovážané z Jordánska

- farmaceutické výrobky (74 %)
- silice a rezinoidy, voňavkárske kozmetické a toaletné prípravky (9,14 %).

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Jordánsky trh je zaplavený výrobkami z celého sveta. Úspešné pôsobenie na tomto trhu si vyžaduje mimoriadne aktívny a vytrvalý prístup a veľkú mieru flexibility. Veľká váha sa prikladá osobnému jednaniu a vyšším formám prezentácie, nemožno sa spoliehať iba na faxovú alebo e-mailovú korešpondenciu.

Pri veľkých zákazkách sa spravidla dáva prednosť firmám, ktoré sú ochotné založiť spoločný podnik s využitím miestnych pracovných síl. Výhodné sú podmienky podnikania v bezcolných zónach, čo vytvára možnosť exportovať na ďalšie blízkovýchodné trhy. Nevyhnutnou podmienkou pre úspešné účinkovanie vo verejných súťažiach je popri konkurencieschopnej cene aj solídne finančné zázemie potenciálnych záujemcov pretože veľké projekty bývajú spravidla na báze B.O.O.T či B.O.T.

Jordánsky trh je relatívne rozvinutý, pôsobí na ňom veľké množstvo miestnych veľkoobchodníkov, distribútorov a maloobchodníkov. Výrobky musia byť schopné konkurencie na otvorenom trhu s tovarom z celého sveta. Základným faktorom rozhodujúcim o predajnosti je v prvom rade cena.

Firmy, ktoré majú záujem vyvážať do Jordánska, musia určiť registrovaného jordánskeho agenta alebo distribútora. Príslušný zákon stanoví, že zahraničná firma nemôže dovážať tovar bez miestneho agenta. Agentove spojenie s firmou musí byť priame, bez ďalšieho medzičlánku.

Pri výbere agenta je potrebné dôkladne zvážiť otázku exkluzivity. Tá je často základnou podmienkou toho, aby miestny agent mohol vynaložiť prostriedky na marketing a propagáciu výrobkov a na ich aktívne uvedenie na trh. Z tohto dôvodu jordánski agenti exkluzivitu obvykle požadujú. Na druhej strane nie je dobré dohodnúť exkluzivitu bez bližšieho poznania možností a schopností miestnej firmy. Ako rozumný kompromis sa javí uzavrieť exkluzivitu s časovým obmedzením (rok, dva) a s možnosťou predĺženia v prípade splnenia požadovaných podmienok. Je riskantné, aby firmy udeľovali (až na mimoriadne prípady) exkluzívne, časovo neobmedzené zmluvy skôr ako po ročnej až dvojročnej spolupráci.

Vzhľadom na vysokú mieru nezamestnanosti vláda povoľuje zamestnávanie cudzincov iba vo výnimočných prípadoch. Pretože sa v Jordánsku rad zamestnaní pokladá za „spoločensky menej

prijateľné“, existuje mnoho zamestnaní, ktoré vykonávajú predovšetkým cudzinci: nejordánski Arabi, predovšetkým Egypťania, Sýrčania, pracujúci ako stavebníci, poľnohospodárski robotníci a v službách. Ázijské pracovné sily (z Filipín, Srí Lanky) sú zamestnávajú v domácnostiach, reštauráciách a zdravotníctve a čínski kvalifikovaní robotníci pôsobia na postoch majstrov v exportne orientovaných továrňach operujúcich v niektorej z priemyselných zón. Zhruba 120 tis. cudzích štátnych príslušníkov pracuje v Jordánsku legálne, podľa odhadov ďalších cca 450 tis. cudzincov žije v Jordánsku nelegálne.

Vládou sú stanovené niektoré výhody povinne poskytované pracovníkom väčšiny odvetví (minimálna mzda, päťdňový pracovný týždeň, minimálne dvojtýždňová dovolenka a cca 20 dní platených sviatkov). Zamestnávateľia odvádzajú 10 % a zamestnanci 5 % sociálneho poistenia.

Jordánski pracovníci sú obecné vzdelanejší a kvalifikovanejší ako je tomu v iných krajinách regiónu Blízkeho východu, a preto sa uplatňujú v bohatších arabských štátoch. V súčasnej dobe pracuje oficiálne v zahraničí zhruba 500 tis. jordánskych občanov.

Všetky podnikateľské subjekty s výnimkou joint ventures sa musia registrovať na ministerstve priemyslu a obchodu. Ďalej sa firmy pôsobiace v Jordánsku musia registrovať v obchodnej komore alebo priemyselnej komore a na daňovom úrade. Firmy zamestnávajúce viac ako päť pracovníkov sa musia registrovať na správe sociálneho zabezpečenia. Všetky podniky musia získať ročnú licenciu od príslušnej municipality.

Regionálna kancelária alebo reprezentácia nemôže prevádzkovať v Jordánsku obchodnú aktivitu. Najmenej polovica ich zamestnancov musí byť miestnych. Je oslobodená od daní zo zisku vytvoreného mimo Jordánsko, od daní z miezd a plátov nejordánskych zamestnancov, od povinnosti registrácie v obchodnej komore, od obmedzenia vyplývajúceho z devízovej kontroly. Bezcolne smú doviezť jeden automobil za päť rokov, zariadenie kancelárie, nábytok, obchodné vzorky.

Jordánsko je islamská krajina otvorená voči cudzincom, relatívne liberálna a tolerantná. Európan nie je v krajine obmedzovaný vo svojom spôsobe života, avšak musí rešpektovať islamské zásady ostatných.

Partneri **Jordan Slovak Trade Center (JSTC)** v Ammáne (<http://www.jstc.sk>) môžu teoreticky využívať širokú paletu kvalifikovaných služieb, ktoré majú v rámci členstva automaticky k dispozícii.

JSTC je podporovaný SARIO a EXIM Bankou. Komunikovať je možné v slovenskom, anglickom alebo arabskom jazyku. Aktivity JSTC sa však v poslednom období utlmili a prakticky nevykazuje žiadnu činnosť.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Vzhľadom na relatívne obmedzenú domácu výrobu existuje priestor pre vývoz do Jordánska v oblasti chemického a farmaceutického priemyslu, hnojív, stavebných materiálov, potravín a textilu a strojárstva. Možnosti slovenských exportérov sú však limitované malým rozsahom trhu a jeho tradičnými väzbami.

Výrazný nárast zaznamenávajú ekologické a informačné technológie, rozvíja sa predovšetkým farmaceutický priemysel. Jordánsko ďalej rozširuje ťažbu a spracovanie fosfátov a potaše.

Dlhodobú prioritu majú tiež vodohospodárske projekty, vrátane výstavby čističiek a úpravní pitnej vody, zavlažovacie systémy, čerpadlá, ako aj projekty zamerané na energetiku a obnoviteľné zdroje energie (transformátory, elektrické vedenia).

Samostatnú kapitolu tvorí aktivita jordánskej vlády v rozvoji energetického priemyslu. Krajina je dlhodobo závislá na dodávkach energie zo zahraničia a tak začala iniciatívne rozvíjať energetický trh. V tejto bude v blízkej budúcnosti Jordánsko rozvíjať nielen ťažbu bridlicových nálezísk ropy, ale investuje nemalé prostriedky do obnoviteľných a ekologicky priateľských zdrojov energie a to najmä využitia solárneho potenciálu krajiny.

Okrem potenciálu pre vývoz osobných vozidiel, papiera, sušeného mlieka, metalurgických výrobkov existujú možnosti exportu výrobkov pre zdravotníctvo. Jordánsko do svojho zdravotníckeho sektora investuje značné prostriedky a snaží sa profitovať zo zdravotníckej turistiky, pričom klientelu získava najmä z krajín Perzského zálivu.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Jordánske medzinárodné letisko Queen Alia International, je vzdialené cca 30 km od Ammánu. Taxíky, autobusy, služby prenájmu áut sú na veľmi dobrej úrovni.

Hotelové služby sú rovnako na vysokej úrovni. Najznámejšie hotely v Ammáne sú Four Seasons, Intercontinental, Meridian, Sheraton, Marriot, Bristol. Vládne inštitúcie a banky pracujú od 8,00 - 15,00 hod. od nedele do štvrtka, bez obedňajšej prestávky. Pracovný čas súkromných spoločností sa odlišuje podľa letného a zimného obdobia. Medzi májom a októbrom sa pracuje od 8,30 - 13,00 hod. a od 17,00 - 20,00 hod. Zvyšok roka sa pracuje od 9,00 - 14,00 hod. a od 16,00 - 19,00 hod. V období Ramadánu všetky úrady a podniky končia okolo 15,00 hod. (**Pozn.:** Termín Ramadánu v roku 2017 pripadne na obdobie od 27. mája 2017 - 25. júna 2017, v roku 2018 to pripadne na 16. mája 2018 – 14. júna 2018). Islamský kalendár je lunárny a mesiace začínajú, keď je na oblohe prvýkrát vidieť polmesiacovitý tvar novu. Nakoľko islamský lunárny kalendár je o 10 až 11 dní kratší než slnečný kalendár a neobsahuje priestupný rok, Ramadán tak vždy pripadá na rôzne ročné obdobia.) Vízum je možné získať na letisku za poplatok 40 JD.

Jordánsky medzinárodný telefónny kód je +962, volací kód Ammánu je 06.
Elektrický prúd 220 V, 50 Hz.

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Libanone

Weavers Center, 12th Floor

Clemenceau Str. 464

Beirut, Lebanon

Telefón +961 1 367 422

Fax +961 1 367 423

emb.beirut@mzv.sk

Veľvyslanectvo Jordánskeho hášimovského kráľovstva vo Viedni

Rennweg 17/4

A-1030 Viedeň (Wien)

Rakúska republika (Osterreich)

Tel.: +43 1 / 4051025-6

Fax: +43 1 / 4051031, 7101273

E-mail: info@jordanembassy.at

Generálny honorárny konzulát SR v Ammáne

Jabal Amman 3 Circle

Jordan Insurance Company Bldg. 6 Floor

Amman Jordan

Tel.: +962/ 6/ 465 76 52

Fax.: +962/6/ 462 24 99

E-mail.: barakeh@go.com.jo

Honorárny konzulát Jordánskeho hášimovského kráľovstva v Bratislave

Honorárny konzulát Jordánskeho hášimovského kráľovstva v Slovenskej republike

Carlton Savoy Building

Mostová 2

811 02 Bratislava

Slovensko, EÚ

Tel.: **+421 905 372 286**

Honorárny konzul: Ing. Jaroslav Rebej

E-mail: consul@consulateofjordan.sk

Jordan Slovak Trade Center

Alrabwa street 10

11110 Amman

Jordánske hášimovské kráľovstvo

Tel: +962 655 36 370

Fax: +962 655 15 675

Web: www.jstc.sk

Email: r.kayyali@js-tc.org

Praktické telefónne čísla v teritóriu

- 191 - Polícia
- 193 - Zdravotná pohotovosť
- 199 - Požiarnici
- 196 - Imigračná polícia (vízové a pobytové náležitosti)

Kontaktné adresy inštitúcií

www.pm.gov.jo

www.mfa.gov.jo

www.mit.gov.jo

www.cbj.gov.jo

www.menafm.com

www.jordaninvestment.com

www.ammanchamber.org

www.aci.org.jo

www.jocc.org.jo

www.jedco.gov.jo

- Úrad vlády
- Ministerstvo zahraničných vecí
- Ministerstvo priemyslu a obchodu
- Jordánska národná banka
- Middle East and North Africa Financial Network
- Jordan Investment Board
- Amman Chamber of Commerce
- Amman Chamber of Industry
- Federation of Jordanian Chambers of Commerce
- Jordan Enterprise Development Corporation

Iné dôležité linky

www.customs.gov.jo

www.gtd.gov.jo

www.nic.gov.jo

www.petra.gov.jo

www.jordantimes.com

www.dls.gov.jo

- Jordan Customs Department
- Government Tender Department
- Jordan Information Portal
- Jordan Press Agency
- Jordan English Daily Newspapers
- Department of Lands and Survey